

SBB

Sdružení
Bienále
Brno

čtvrtletník ze světa designu /
č. 54 / červenec 2013

SBB vydává Sdružení Bienále Brno, o. s., IČ 188 29 139
/ Založeno 1992 / (č. 1–28 Zprávy SBB, od č. 29 SBB)
/ Neprodejně / Adresa redakce: SBB, Jiráskova tř. 4,
602 00 Brno / Editor: doc. Ing. arch. Jan Rajlich /
T/F: 549 252 807, E: Rajlich@sbb-bienalebrno.cz /
Tisk: Tiskárna Didot, Trnkova 119, Brno-Líšeň /
MK ČR E 17351 / ISSN 1802-4017

/ Vyšlo s finanční podporou
statutárního města Brna

B | R | N | O

/ www.sbb-bienalebrno.cz

concept & design © Dušan Jurek

D u Ń a n
J u n e k :
sedemDESiate leto
Galéria Polského inštitútu
Bratislava Námestie SNP 27
30. septembra – 25. októbra
Polish Gallery
Bratislava – Nám. SNP 27
30. september – 25. october

7

N a z a s t a v k e
z v a n e j t ů Ź b a ,
s t á l e ť a k á m e
n a k v e l ý Ź i v o t ,
k t o r ý n á m
p r á v e u Ź i e l . . .

D_J_70 : jubilant a čestný občan

Před pěti lety při zahájení výstavy v Galerii HaDivadlo řekl prof. Stanislav Stankoci, rektor bratislavské Akademie výtvarných umění, i tato slova o vystavujícím autorovi a díle: „Jeho tvorbu poznám od čias svojho stredoškolského štúdia, ale od konca 80. rokov, kedy som mal česť ho poznať osobne a spriatelit' sa s ním, som pri našich častých stretnutiach a rozhovoroch nikdy nemal pocit, že by povedal viac, ako bolo potrebné. A taká je aj jeho tvorba – dokonale zrkadlí povahu jeho ducha. Vo svojom neopakovateľnom spôsobe...“
(pokračování, aneb více a podrobněji na str. 12)

Kalendář / důležité termíny

- >10. 8. 13 – deadline zaslání návrhů plakátů na II International Poster Exhibition Leipzig 2013 (200 let „Bitvy národů“, Lipsko DE; vernisáž 9. 9. 13)
- >22. 8.–14. 9. 13 – 6. United Designs St. Louis US
- >6. 9.–3. 1. 13 – 5. Design Biennale Gwangju KR
- >13. 9.–31. 10. 13 – 18. CIPE Fort Collins US
- >30. 9.–31. 10. 13 – 7. Triennale div. plak. Sofie BG
- >26. 10.–20. 12. 13 – 9. OIPE Ogaki JP
- >19.–23. 11. 13 – 3. Bienále plakátu, La Paz BO

Příště: SBB 55 – uzávěrka 15. 9. 13

Světový den komunikačního designu a Sdružení Bienále Brno – 27. 4. 2013

Světový den komunikačního designu (do loňska Světový den grafiky) si členové Sdružení Bienále Brno se svými hosty připomenuli, jak bylo oznámeno ve zprávách SBB č. 53 (www.sbb-bienalebrno.cz/zpravy.htm), na setkání spojeném s veřejnou schůzí ŘV SBB. Setkání se uskutečnilo
(pokračování na str. 03)

SDKD 2013: Logo 50. výročí Icogrady je dílem Omara Vulpinariho, studio Fabrica, Treviso IT / Archiv Icogrady za 50 let shromáždil řadu dokumentů, mj. zdravice státníků k významu designu pro společnost – reprodukováný dopis napsal princ Filip u příležitosti prvního Valného shromáždění Icogrady v Londýně 1964 / Na fotografiích je zachycena atmosféra setkání SBB u příležitosti SDKD v Brně 27. 4. 13; účastníci – K. Aubrecht, F. Borovec, V. Brimová, V. Houf, H. Hudečková, V. Netolička, F. Jablonovský, V. a D. Junekovi, D. Kučerová-Lanotová, B. Mysliveček, D. Plojharová, M. a V. Plotění, R. Postl, A., J. a J. Rajlichovi; foto A. a J. Rajlichovi a V. Melčáková-Juneková

(SDKD a SBB – dokončení ze str. 01)

přímo v den SDKD v sobotu 27. 4. 13. Zájemci o společné poobědvání se sešli v Restauraci U Chluparů na sobotním menu, které pro pořádek připomínáme: polévka cibulačka a hlavní chod kuřecí steak s broskví, sýrem a hranolky nebo smažený vepřový kotlet s kuřecími játry a vařeně brambory nebo smažené sýrové DUO (eidam, helmelin), americké brambory... Vlastní 4. schůze ŘV SBB pak v sídle SBB na Jiráskově třídě v Brně za účasti 9 členů ŘV SBB a šesti hostů. Jedním z hostů byl i slovenský ilustrátor Fero Jablonovský, který projevil zájem o členství v SBB. Účastníci si připomněli 50. výročí Icogrady založené v Londýně právě v tento den před 50 lety, byli také informováni o plánovaném kongresu IDA/Icograda a Valném shromáždění Icograda v listopadu 2013 v Istanbulu (pozn.: došlo však ke změně, viz „Aktualita“ na str. 10)... Jako vždy se řešily finance: podle účetní uzávěrky zpracované pokladní Ludmilou Puklovou hospodaření SBB v roce 2012 skončilo ztrátou -5 742,38 Kč se zůstatkem 49 100,12 Kč k 31. 12. 2012; dále se probíralo placení čl. příspěvků, které probíhá podle zažitého schématu, toleruje se zaplacení členského příspěvku na daný rok nejdříve do konce dalšího kalendářního roku – zazněly i návrhy buď současnou výši příspěvků zachovat, nebo umožnit zavést nižší členské příspěvky podle příjmové kategorie člena. Vysloven byl i návrh zvážit možnost korespondenční schůze ŘV (či tzv. videokonference) v závažných případech. To vše však vyžaduje přesné formulace a změny ve stanovách, které schvaluje Valná hromada. SBB by i nadále mělo podporovat svou „firmou“ i individuální výstavy členů SBB, je třeba je jen včas oznámit a v případě zařazení do cyklu Brno – hlavní m. graf. designu také, aby autor připravil katalog exponátů, byť by šlo jen o jejich seznam na stránce A4. Webová stránka SBB-bienalebrno.cz byla pracovně přemístěna na jiného providera, u současného je zaplacená až do března 2014; uvažuje se i o úpravě názvu domény na SBB-Bienale-Brno.cz (s jednou pomlčkou navíc). Přítomní také vyjadřovali svá stanoviska k Bienále Brno; jak se však v minulosti vícekrát ukázalo (např. v r. 2004), nemá smysl je formulovat a někam posílat k uveřejnění, protože kritika je organizátory s pomocí „médií“ bagatelizována a odborníci, kteří by se mohli odpovědně vyjádřit, na veřejnosti raději mlčí. Mezi připomínkami k uplynulému ročníku Bienále se objevují hlavně tyto: odstranění výstavních kategorií vedlo ke zmatku jak pro vystavující, tak pro návštěvníky; za 15 let rapidní úbytek zasláných prací na Bienále (oproti srovnatelným akcím ve světě); absence světových špiček a nejlepších grafiků ze zahraničí nejen na výstavě, ale i na akcích Bienále, např. na vernisáži; vydávání módních trendů v úzkém spektru oboru za nejvyšší kvalitu v oboru a tím ztráta přitažlivosti pro běžného profesionála v oboru; faktické odbourání soutěžního charakteru a ztráta edukačního poslání Bienále; již od roku 2004 probíhající exhibice různých designérů výstavy, které znemožňují orientaci na výstavě a potlačují prohlídku a vnímání exponátů (pozitivní výjimkou při instalacích bylo snad jen zpřístupnění vystavených knih a publikací divákům); ze všeho uvedeného vyplývající ztráta přitažlivosti pro obyčejného, „neodborného“ návštěvníka atd... V tisku se na závěr roku 2012 objevila různá sebeckvalná vyjádření bývalého ředitele MG Marka Pokorného k BB, se kterými by bylo třeba odborně polemizovat. Bohužel fundovaná kritika v oblasti designu u nás neexistuje. Předsedovi SBB bylo doporučeno napsat novému řediteli MG Brno Janu Pressovi alespoň informativní dopis představující SBB. Příští ŘV SBB se uskuteční v případě potřeby mimořádně před podzimní 11. Valnou hromadou SBB. Datum jejího konání ale nebylo stanoveno s ohledem na dosud neexistující prováděcí předpisy k novému občanskému zákoníku, kterým byla zrušena občanská sdružení a nahrazena spolky s platností od 1. 1. 14 – bude totiž nutné změnit stanovy (které schvaluje valná hromada)... Přesné datum a místo budou sděleny členům SBB patrně až v dalších zprávách SBB č. 55, nebo korespondenčně...

Výstavy SBB

Spolupráce s Francouzskou aliancí v Plzni

Zdeněk Světlík potvrdil předběžnou dohodu o uskutečnění společného projektu s Alliance française de Plzeň – výstavy plakátů „Hommage à Toulouse-Lautrec“ v rámci festivalu „Bonjour Plzeň!“ příští rok, na přelomu října a listopadu 2014, ve spolupráci s Galerií m. Plzně. Exponáty zapůjčí Jan Rajlich st., čestný předseda Sdružení Bienále Brno, autor jednoho z plakátů. Kolekce obsahuje 100 plakátů renomovaných světových tvůrců, ale podle výstavních možností bude možno instalovat méně exponátů. Realizační tým včetně kurátora výstavy bude jmenován plzeňským vedením AF a SBB Brno. Výstava by měla být také zařazena do cyklu Brno – hl. město graf. designu.

Členové SBB

Jozef Haščák ocenen in memoriam Košicami

Primátor mesta Košice Richard Raši dňa 7. 5. 13 ocenil celoživotnú umeleckú tvorbu a pedagogickú činnosť **docenta Jožka Haščáka, ArtD.** udelením Ceny primátora mesta Košice in memoriam. Cenu mesta Košice v roku 2013 získala Fakulta umení Technickej univ. v Košiciach pri príležitosti 15. výr. jej založenia, za významný prínos pre rozvoj kultúry a umenia v meste Košice a za podiel na príprave projektu EHMK Košice 2013. Čítajte viac na www.kosice.sk/article.php?id=12459

„Zrcadlení“ Dagmar Znamenákové a Jana Ticháka

Členové SBB vystavují, **Dagmar Znamenáková** dřevorezby a zrcadla a **Jan Tichák** obrazy, v Galerii Platinum Brno, 27. 6.->3. 9. 13. Info viz www.galerieplatinum.cz

Bulharská písmena 30x jinak

9. 5. 13 byla v Techmania Science Center Plzeň zahájena výstava třiceti plakátů písmen bulharské abecedy v podání 30 světových grafiků „*Bulharská písmena 30x jinak*“. Vernisáže se zúčastnil jako zástupce vystavujících autorů **Jan Rajlich ml.** z Brna. Aktuální info viz www.techmania.cz/clanky.php?key=1230&nazev=bulharska_pismena_30x_jinak; www.plzen.eu/obcan/aktuality/z-mesta/v-techmanii-pripomenou-den-evropy.aspx/. O této mezinár. akci bulharských kolegů „*Bukvite na B'lgarija*“ k prvnímu výročí přistoupení Bulharska k EU před 5 lety jsme informovali v SBB č. 34 (2008), str. 2 a 19, nyní se plakáty na svých cestách světem poprvé dostaly do České republiky.

● Vernisáže plakátů bulharské abecedy v plzeňském Techmania Center se zúčastnil i Zdeněk Světlík (sedí zády), foto J. Rajlich ml.

Josef Kremláček v Kulturních novinách online

„Prázdninové“ Kulturní noviny č. 27/2013 přináší mj. rozhovor s malířem a ilustrátorem **Josefem Kremláčkem** z Třebíče. Pod názvem „*Že někdo přišel pro pohled na můj bílý plnovous? O tom pochybuji*“ s ním hovořil Jan Dočekal – o kořenech jeho tvorby, o knižní ilustraci či o surrealismu. Info viz <https://www.facebook.com/KulturniNoviny>. Přečíst si celý rozhovor vám doporučujeme na www.kulturni-noviny.cz/nezavisle-vydavatelске-a-medialni-druzstvo/archiv/online/2013/27-2013/ze-nekdo-prisel-pro-pohled-na-muj-bily-plnovous-tak-o-tom-silne-pochybuji.

Celostránkový rozhovor s prof. Z. Zieglerem v Salonu

Pod titulem „*Zdeněk Ziegler: Hlavně musíte něco dělat, aby po vás něco zůstalo*“ vyšel v Salonu, literární a kulturní příloze Práva (č. 820, 2. 5. 13, s. S8, 4 obr.) obsáhlý rozhovor vedený Kateřinou Farnou. Slova tvořící název článku jsou určena studentům; k nim **Z. Ziegler** dodává, že když mít nic v hlavě nebudou, „nic z ní nevydolujete, až budete starší. Budete muset obkreslovat a to je nejnebezpečnější /.../ Dnes je komunikace tak volná, že přináší zbytečně moc názorů. Ve všech oborech chybí pokora, ta rvavost je přehnaná.“ Článek se zmiňuje např. i o uvedení **Z. Zieglera** do Síně slávy během letošního udílení cen Czech Grand Design.

Zprávy z ČR a SR

Výstavy

Nejlepší filmové plakáty Milana Grygara

Již podruhé v rámci cyklu „Zlatá éra českého filmového plakátu“ (poř. č. 18) vystavil plakáty ve foyer pražského kina Světozor Milan Grygar. Letošní výběr z jeho plakátové tvorby doprovázel i katalog s reprodukcemi 34 plakátů a textem Mojmíra Grygara vydaný filmovou galerií Terryho ponožky (A4, 16 str.). Výstava byla otevřena 14. 3. > 14. 5. 13.

Mezinárodní divadelní plakát v Ústí n/L

Asociace užité grafiky a graf. designu a Fakulta umění a designu UJEP připravily výstavu „Mezinárodní divadelní plakát“. Výběr z Mezinárodních bienále divadelního plakátu v Divadle Wandy Siemaszkowé v Řešově PL byl zpřístupněn 19. 4. 13 ve foyer Severočeského divadla v Ústí n/L u příležitosti premiéry muzikálu „Noc na Karlštejně“. Úvodní slovo pronesl ředitel divadla Remigiusz Caban, kurátor výstavy Krzysztof Motyka a kurátorka Tereza Nováková, projekt zaštil Karel Míšek. Výstavu bylo možné zhlédnout do konce června 2013 ve foyer divadla a v alternativním prostoru Inkubátor. Info viz www.aug.cz/

Kája Saudek – výstava filmových plakátů

Výstavním cyklem „Zlatá éra českého filmového plakátu“ filmová galerie Terryho ponožky dlouhodobě připomíná význam českého výtvarného plakátu. 19. pokračování cyklu věnované Kájovi Saudkovi doprovází vydání kompletního 32stránkového katalogu všech Saudkovy návrhů v limitované edici 500 kusů. Terryho ponožky katalog připravily ve spolupráci s Galerií Mona Lisa. „Sehnat podklady pro publikaci, která vyčerpávajícím způsobem dokumentuje tvorbu Káji Saudka na poli filmových plakátů, nebylo jednoduché. Jsem rád, že se to podařilo,“ komentuje katalog kurátor Pavel Rajčan. „Publikace obsahuje mnoho raritních návrhů a bude proto bonbónkem pro početnou obec Saudkovy fanoušků. Vedle nerealizovaných variant se jedná také o cizojazyčné verze – například rumunskou a jugoslávskou verzi plakátu k filmu ‚Kdo chce zabít Jessii‘.“ – „Nejplodnější období Saudkovy plakátové tvorby (stejně jako jeho tvorby komiksově) končí rokem 1971, kdy mu bylo zakázáno veřejně publikovat. Tento zákaz byl vlastně likvidační,“ vysvětluje druhý z kurátorů výstavy Libor Gronský. I přes pozdější zmírnění zákazu se Saudek volnosti při tvorbě plakátů již nedomáhal. „Návrhy na různé typy písma u schvalovatelů procházely, bravurní tvůrčí komiksová kresba už méně, komunisté ji nebyli schopni strávit.“ Konečné verze plakátů mnohdy úplně potlačují autorův rukopis, když obsahují tištěné písmo a foto z filmu.

Milan Grygar: Nejlepší filmové plakáty Milana Grygara na výstavě v kině Světozor v Praze / Nahoře záběr z expozice / Zleva Květa Pacovská a Milan Grygar při příchodu do Světozoru, zdraví se s nimi Jan Rous / Po úvodním slovu Pavla Rajčana (kurátora výstavy, uprostřed) promluvil o práci M. G. teoretik a umělecký historik Dušan Brozman (vlevo) / Vpravo: autor poskytuje rozhovory médiím... / ...zatímco jeho paní Květa Pacovská si povídá s jeho bratrem panem Mojmírem Grygarem (literárním vědcem a spisovatelem) / Fotografoval Karel Aubrecht

Kája Saudek: Nahoře plakát k filmu „Kdo chce zabít Jessii?“, ve kterém byly užity autorovy komiksové kresby..., 1966 / Dole nerealizovaný návrh plakátu, 1979 / Vpravo: „Čtyři vraždy stačí, drahoušku“ na obálce katalogu výstavy, ve kterém jsou reprodukovány všechny Saudkovy plakáty

Karel Saudek se narodil 13. 5. 35 v Praze. Studoval na reálném gymnáziu v Praze, Botičské ulici, absolvoval soukromou uměleckou školu v oboru grafika, 1950–54 pracoval jako technický kreslič. Živil se mj. i jako metař, čistič oken, kulisák, nebo pomocný architekt ve Filmovém studiu na Barrandově (např. u filmů: „Zlatokopové z Arkansasu“, „Černí orlí ze Santa Fé“). Od r. 1968 žil na volné noze – věnoval se komiksu, ilustracím, malbě a plakátové tvorbě. Vytvořil desítky plakátů (filmových, divadelních, hudebních...) a stovky ilustrací. Jeho komiksová tvorba je vysoce ceněná a i o jeho filmové plakáty je mezi sběrateli velký zájem. Nejvýznamnější český komiksový tvůrce Kája Saudek se výrazně zapasal také do české kinematografie. Nezaměnitelný rukopis učinil z tvůrce výtvarného pojetí filmů „Kdo chce zabít Jessii?“ (1966) a „Čtyři vraždy stačí, drahoušku“ (1971) jednoho z nejpůvodnějších autorů filmových plakátů. Bohužel, Kája Saudek nemůže stoupající oblibu svého díla registrovat, od dubna 2006 leží v kómatu. Jeho posledním plakátem tak zůstává „Kameňák“ (2003). Výstava poprvé mapuje celou Saudkovou tvorbu plakátů, a to včetně mnoha návrhů, které nedošly realizace. Vernisáže se 23. 5. 13 zúčastnila Johana Saudková, manželka autora. Saudkovy plakáty jsou v kině Světozor k vidění >>31. 7. 13.

Viz www.terryhoponozky.cz/plakaty/parametr-1-autori/34-saudek-karel; www.terryhoponozky.cz/plakat/28299-karel-saudek-br-vystavni-katalog

Karel Míšek: Čáry, máry, fuk

Karel Míšek je známý plakátovou tvorbou. Autorský plakát je pro něj od jeho studií na pražské VŠUP u prof. Františka Muziky důležitý nejen pro svou výlučnou výtvarnou formu, která umožňuje autorovi velkorysý tvůrčí prostor, ale také pro své propojení kresby, malby, fotografie atd. s textem, kdy správným nakombinováním dochází k údernému vizuálnímu sdělení, které by v jiné výtvarné oblasti mohlo zapadnout. Právě ona síla plakátu, jako plochy reflektující aktuální sociálně-kulturní události, je to, co ho zajímá. Pro jeho tvorbu je bezpochyby důležitá osobní zkušenost s polskou plakátovou školou, kterou prošel v 70. letech na AVU ve Varšavě u prof. Henryka Tomaszewského. Dodnes udržuje kontakty s jejími absolventy z celého světa, kteří jsou dnes etablovanými grafiky. Mnozí z nich se jako K. Míšek postupem času stali pedagogy a vychovali řadu nových osobností na poli graf. designu. Z těchto kontaktů vychází celá řada mezinárodních projektů, které K. Míšek organizuje: např. z posledních let – projekt „Mystery“ nebo „Město a řeka“. V neposlední řadě je možné zmínit mezinár. přehlídku „Virtuální bienále Praha“, která každoročně od r. 2007 reflektuje aktuální společenská témata a propojuje profesionály se studenty z celého světa na internetu (www.aug.cz/virtualni-bienale) i formou výstavy. K. Míšek vede Katedru vizuální komunikace a Ateliér graf. design I na Fakultě umění a designu UJEP v Ústí n/L. Do programu galerie Altán Klamovka byl zvolen jeho nový volný soubor kreseb s názvem „Čáry, máry, fuk“. Výstava je založena na zkoumání možností kresby. Ta je autorem vnímána jako základní komunikační nástroj, současně také jako způsob osobního velmi niterného vyjádření. Vystavený soubor reflektuje autorovo zkoumání různých poloh způsobů, jak budovat imaginární prostor pomocí kresby. V cyklu zaujme dynamický princip, kdy kresba imaginárně překračuje pole své působnosti na papíře a přesahuje do prostoru. Tento prvek je ještě umocněn postupným nabýváním, kdy je zdůrazněna v síle a kontrastu čára – tedy kresba, která opanuje prostor galerie ve formátu papíru, ale svojí silou tahu také naznačuje nekonečný prostor.

Lenka Sýkorová

Galerie Altán Klamovka v Praze, 14. 5. >> 8. 6. 13, Info – T: 731 574 777; lenka.sykor@email.cz; www.aug.cz/altan-klamovka-praha

Stručně

Ladislav Sutnar čestným občanem města Plzně

Plzeňský rodák a designér, typograf, malíř a grafik světového významu Ladislav Sutnar (narodil se 9. 11. 1897 v Plzni a zemřel 18. 11. 1976 v New Yorku) získal 18. 10. 12 čestné občanství města Plzně in memoriam. Město mu zároveň na domě v centru, v Dominikánské ul., odhalilo pamětní desku. Primátor Martin Baxa k tomu uvedl, že „čest-

ným občanstvím Plzeň ocenila jeho celosvětově významný přínos v grafickém designu a vizuální komunikaci i jeho podporu československého protinacistického a protikomunistického odboje". V Plzni nese Sutnarovo jméno také „Cena Ladislava Sutnara“. Uděluje ji Ústav umění a designu ZČU v Plzni za výjimečné výkony na poli výtvarného umění, především užitého umění a designu, ve spojení s pedagogickým působením. V návrhu je také transformace ÚUD ve fakultu, která by měla mít jméno Ladislava Sutnara ve svém názvu.

Publikace

Konfrontace (Československý a polský filmový plakát)

Zajímavá byla koncepce výstavy filmových plakátů v r. 2010/2011 v Lodži PL, která srovnávala 42 párů českých a polských plakátů ke stejným filmům. Do vydaného katalogu bylo přidáno dalších 32 párů. Plakáty jsou z let 1955–1988 a jsou zde samozřejmě zastoupeny filmy jako *Wajdův Popel a démant*, *Formanovy Lásky jedné plavovlásky*, *Felliniho Amarcord* nebo *Polanského Chinatown*. Index obsahuje 67 designérů s krátkými biografii. Texty Pavel Rajčan a Michal Poniž, vyd. Terry Posters, Praha CZ (2010); 248 str., 24×16 cm, kolem 150 celostránkových reprodukcí, brož., ISBN 978-80-254-8641-2; česky, polsky a anglicky; 17 €.

František Crhák „Výtvarná geometrie plus“

Dlouho připravované vydání knihy s životním tématem profesora zlínského designu F. Crháka (1926–2011) dospělo do zdárného konce. Publikaci o geometrické gramatice (nejen) pro designéry o 186 str. vydalo nakladatelství VUT Brno Vutium, které ji slavnostně představilo 21. 5. 13 v budově 14/15 Baťova institutu Zlín. Z ceny přes 800 Kč by asi autor radost neměl, bude tak spíše těžko prodáván...

Časopis Typo:Grafik:Um štartuje

Aktivity slovenského odborného združenia TypoDesignSlovakia o. z. pokračujú a ich ďalším konkrétnym výsledkom je „časopis v časopise“ Typo:Grafik:Um, ktorého prvé číslo vyšlo ako súčasť odborného periodika Print Progress v jeho júnovom vydaní. Časopis s podtitulom „premyšľanie o vizuálnej komunikácii a kultúre“ vznikol z iniciatívy

Dušana Juneka, ktorý je v spolupráci s **Vladislavom Rostokom** aj autorom koncepcie a odbornej stránky periodika. V editoriáli hovoria o svojich zámeroch: „...Ctíme hodnoty tradície, kontinuálny vývoj, experimentálne hľadania i súčasné tvorivé smerovania. Zaujímajú nás autori a hodnoty bez ohľadu na čas a dobu vzniku, dôležité sú procesy tvorby a kvalita jej výsledkov. Budeme sa snažiť zaznamenať to, čo za zaznamenanie naozaj stojí – z prostredia domáceho, česko-slovenského kontextu i zahraničia. Iste bude príležitosť aj na kritické pohľady a názory...“ Znalcov, ale aj radových záujemcov určite zaujme vizuálna stránka periodika, keď jej osobitú grafickú tvár a typografiu nezameniteľným kreatívnym spôsobom vytvoril **Vladislav Rostok**. Typo:Grafik:Um má svoje pevné i pohyblivé rubriky, ktoré sa vzhľadom na priestorové možnosti budú obmieňať. V prvom čísle je viacero materiálov, reflektujúcich české prostredie grafického designu, typografie, knižnej tvorby či karikatúry. V rubrike „Grand: Prix!“ nájdeme medailón nestora československého i svetového grafického designu **Jana Rajlichu st. (D. Junek)**, v rubrike „Ex:libris“ spomienku na **Oldřicha Hlavsu (V. Rostoka)** a avizo jeho pripravovanej monografie, alebo profil a kresby brnenského výtvarníka **Vlastu Zábranského** – v rubrike „Fór:um“ (F. Jablonovský). Aj v ďalších rubrikách – Pre:zent: um, In:form, Recen:zoom, Ex:post – sú zaujímavé úvahy a správy z domáceho i zahraničného prostredia vizuálnej komunikácie. Digitálna doba umožnila vstúpiť do širokého sveta grafického designu ľuďom, ktorí sú zdatní len ako používatelia technológií, nie ako tvoriaci autori. Ich prevyšujúci počet spôsobil nemilosrdné prevalcovanie kvality bezdúchou technologickou nadprodukciou. Rýchlosť a povrchnosť dnešného života minimalizuje priestor pre skutočnú kreativitu a kvalitu. Typo:Grafik:Um má ambície venovať sa práve tomuto zmenšujúcemu sa priestoru autorov a ich tvorby. Tvorcovia periodika radi uvítajú spoluprácu všetkých kolegov, pre ktorých sú dôležité autentické tvorivé cesty a skutočné kultúrne hodnoty.

(kontakty: djunek@azet.sk, rostoka@mail.t-com.sk)

T:D:S

Školy – mladí designéri

Výstavy / akce

Sociální plakáty studentů Zámečku v Plzni

Kolekci sociálních plakátů upozorňujících na závažné společenské problémy vystavují od 11. 7. 13 ve Smetanových sadech v Plzni studenti Střední umělecké školy Zámeček. Výstava vznikla za podpory odboru bezpečnosti a prevence kriminality plzeňského magistrátu. Andrea Gregorová z tohoto odboru uvedla, že „úkolom sociálních plakátů je upozornit na aktuální problémy společnosti a působit tak v rámci prevence sociálně patologických jevů. Autoři, v tomto případě studenti střední školy, jsou při vytváření plakátů do dané tematiky vtaženi. Tvůrčím procesem docházejí k hlubšímu poznání závažných společenských problémů“. Část výstavy „(NE)bezpečí očima náctiletých“ je zaměřená na problematiku AIDS, kterou studenti 3. a 4. ročníků zpracovávají každý rok v rámci Mezinárodního dne boje proti AIDS. Další část kolekce vytvořili v rámci maturitních prací, kdy je téma zpracováno výhradně typograficky. Viz www.plzen.eu/obcan/aktuality/z-mesta/plakaty-studentu-zamecku-upozornuji-na-zavazne-spolecenske-problemy.aspx

Brněnští studenti grafiky vystavovali

Střední škola umění a designu, stylu a módy a vyšší odborná škola Brno uspořádala výstavu studentů graf. designu profesorky **Aleny Jedličkové**. K zhlédnutí byla od 3. 4. 13 v budově Nejvyššího soudu, Brno.

„Design on Air“ v Bratislave

Diela mladých dizajnérov – študentov a čerstvých absolventov Ústavu dizajnu Fakulty architektúry STU v Bratislave s názvom „Design on Air“ sú inštalovaná od 4. 7. 13 v priestoroch odletovej haly Letiska Milana Rastislava Štefánika v Bratislave. Viac informácií o výstave nájdete na <http://design.stuba.sk/2013/06/vystava-design-on-air/>; <https://www.facebook.com/events/538725272831570/?ref=22>

Opět zajímavé klauzury na FUD UJEP

Veřejné hodnocení klauzur, jejichž tématem bylo zpracování kavárny Vesmíra, se uskutečnilo 9. 6. 13 na FUD UJEP v Ústí n/L. Ateliéry Vizuální design (ved. **Pavel Beneš**) a Design interiéru (ved. Jan Fišer) se sešly při projektu vytvoření nového architektonického řešení (DI) a vizuálního stylu (VD) pražské kavárny Vesmíra, ve které probíhá pracovní-třídní program pro lidi s mentálním postižením, kteří zde pracují jako barmani a číšníci. (Projekt byl vystaven do 21. 6.) Podrobné info najdete na www.vizualnidesign.cz/087_Trochu-jiny-kafe/; <https://www.facebook.com/events/139422612918722/>

Autorem typografické úpravy nového slovenského grafického časopisu Typo:Grafik:Um je Vlado Rostoka

„Dráždí oči“ – 11. výstava studentů ÚK FSI VUT Brno
Vernisáž u příležitosti Světového dne průmyslového designu uvedl prof. RNDr. Miroslav Doupovec, CSc., dr. h. c., děkan Fakulty stroj. inženýrství VUT Brno. Letos to bude 20 let, kdy byla zahájena výuka na Odboru průmysl. designu Ústavu konstruování FSI. Od státnic v r. 1997 absolvovalo již 226 designérů, letos to bylo po sedmácté. Obor „Průmyslový design ve strojírenství“ studuje na ÚK FSI VUT v 1.–3. ročníku bakalářského a v 1.–2. ročníku magisterského studia aktuálně 127 studentů. Studenti mohou pokračovat i ve 3. stupni – doktorské studium dokončilo dosud 7 studentů designu. Na tradiční výstavě diplomových projektů v Technickém muzeu v Brně své designérské vizualizace a modely představuje 13 diplomantů: Lenka Andrášová / Jan Blatoň / Pavel Červený / Berta Jašová / Barbora Křížová / Jan Macháček / Tomáš Novotný / Tomáš Paclík / Karel Povolný / Gabriela Ronzová / Tomáš Rozkydálék / David Semrád / Jakub Šabršula. Vystavují jednak postery zobrazující vizualizace a hlavní pohledy všech navržených výrobků a také designérské modely – funkční vzorky designu jednotlivých produktů. K výstavě je vydán katalogový dvoulist (4 strany) v koncepci **J. Rajlich**a a graf. úpravě studentky 5. r. Haliny Sikora. Výstava trvá 27. 6.–22. 9. 2013 / Technické muzeum v Brně, Purkyňova 105. Další info: OPD ÚK FSI VUT Brno; www.uk.fme.vutbr.cz; <https://www.facebook.com/UstavKonstruovani>.

Soutěže

Talent designu 2012 – výsledky

Porota mezinár. studentské soutěže Talent designu 2012 vyhodnotila 360 soutěžních návrhů z celého světa. Oficiální vyhlášení proběhlo 13. 3. 13 v Kongresovém centru ve Zlíně (<http://www.kc-zlin.cz>). Hlavní vítězkou se stala studentka VŠVU v Bratislavě Denisa Lukáčová za „PupaLight“. Získala titul „Talent designu 2012“ a 50 000 Kč. V kategoriích byli oceněni: A. Produktový design 1. místo Cornelius Comanns, RCA Londýn GB, 2. m. Wanda Valhrachová, VŠVU v Bratislavě SK; 3. m. Mari Sollman, Kairit Sölg, Aalto University School of Art Helsinki FI; Architektura a interiér 1. m. Tanja Unger, Burg Giebichenstein Halle DE, 2. m. Veronika Stryalová, TU v Liberci CZ, 3. m. Michal Dušek, Mendelova univ. Brno CZ; Graf. design 1. místo: Pavel Coufalík, 2. m. Nikola Klímová, 3. m. Petr Belák, všichni UTB ve Zlíně CZ; Fashion design 1. m. Iben Thode Johansen, Kolding School of Design DK, 2. m. Bronislava Brůčková, VŠVU v Bratislavě SK, 3. m. Anna Čemohorská, UTB ve Zlíně CZ; Průmyslový design 1. m. Richard Sovják, FSI VUT Brno CZ, 2. m. Petr Strojček, ČVUT v Praze CZ, 3. m. David Škaroupka, FSI VUT Brno CZ. Další ceny obdrželi: Kateřina Bičáková, Veronika Železníková, Anna Štěpánková, Pavel Coufalík, UTB ve Zlíně CZ, Martin Jakobsen, Veronika Stryalová, oba TU v Liberci CZ, Eliška Nováková, Petr Strojček, oba ČVUT v Praze CZ, Simona Hrušková, VŠUP Praha CZ, Alena Fajstová, FAVU VUT Brno CZ, Denisa Samková, ZČU v Plzni CZ a Cornelius Comanns, RCA Londýn GB. Podrobnosti viz <http://talentdesignu.cz/2012-2/>.

Soutěž na plakát Kde domov můj

Rada pro mezinárodní vztahy v Praze vyhláší výtvarnou soutěž na téma podle názvu české národní hymny. Ta pochází z 1. pol. 19. stol. a vyjadřuje nejistotu a zmatení doprovázející éru modernizace a vznik národních států. Položit si tuto otázku s připomenutím jejího původního historického kontextu je v současné době na místě, neboť dnešní éru doprovází podobná nejistota spjatá s oslabením národních států. Cílem projektu je společně hledat odpověď na otázku v názvu projektu, což zahrnuje nejen kritiku politické demagogie a manipulace, ale především hledání pozitivního významu pojmu domova v utváření občanské identity a politické subjektivity na různých úrovních, od lokálních společenství na vesnicích a malých městech až po územní celky ve větších měřítcích (krajských, celostátních nebo regionálních). Studenti vysokých výtvarných a uměleckých škol prostřednictvím výtvarného díla – plakátu vstoupí do široké debaty o tom, jak vnímáme svůj domov. Budou hledat odpovědi na otázky: Je pro nás domov vůbec důležitý? Je součástí naší identity? Je domov jenom rodinné zázemí nebo společné sdílení hodnot v rodině, blízkém společenství, v regionu, ve státě, v Evropě nebo tady na Zemi? Ovlivňuje naše politická reprezentace vnímání domova – máme ho ještě, nebo se stydíme za to, co se u nás děje? Rada pro mezinárodní vztahy tímto projektem navazuje na předchozí mezinárodní studentské soutěže „European Identity“ (2006, katalog + 19 výstav), „Balkans Perception of European Identity“ pro studenty z Balkánu (2007, katalog + 26 výstav), „Evropa bez bariér“ (2008, katalog – 13 výstav) a „Migrace do Evropy“ (2010, katalog a 15 výstav). Všechny projekty se průběžně vystavují, podrobnosti najdete na www.rmv.cz.

Do soutěže „Kde domov můj“ budou přijímány plakáty o rozměrech 100×70 cm v digitální podobě (na CD) a kontrolní výtisk na formátu A4. Práce nesmějí propagovat potlačování lidských práv a svobod člověka nebo hlásat národnostní, rasovou, náboženskou či třídní zášť vůči jiné skupině osob. Účastník může poslat pouze jeden návrh. Všechni účastníci souhlasí, že jejich práce budou použity v katalogu, na výstavách a v médiích v rámci cílů této soutěže. Plakáty pošlete **do 30. 11. 13 do 24.00 h**, obálku označte „Kde domov můj“. Další info – A: Rada pro mezinárodní vztahy, Oveňecká 30, 170 00 Praha 7; kontakt na organizátory – Jiřina Dienstbierová (+420 603 529 409), Karel Míšek (+420 603 426 842). Úvodní přehlídka vytištěných plakátů bude otevřena v prosinci až lednu 2013/14 v Centru současného umění DOX v Praze, kde budou současně vyhlášeny výsledky soutěže; v roce 2014 se uskuteční další výstavy...

Soutěž Národní cena za studentský design 2013

Design Cabinet CZ společně s Nadací pro rozvoj architektury a stavitelství, zúčastněnými univerzitami a vysokými školami, Slovenským centrem dizajnu, Unii profesionálních designérů ČR, Asociací užité grafiky a grafického designu, Obcí architektů ČR a Asociací malých a středních podniků a živnostníků ČR vyhlásil 23. ročník soutěže o Národní cenu za studentský design pro univerzity, vysoké školy, vyšší odborné školy, střední odborné školy a odborná učiliště se studiem designu, architektury, uměleckých řemesel a výtvar. umění. Soutěžít mohou všechny studentské práce z roku 2013, 2012 i 2011, které se nezúčastnily některého z předchozích ročníků. Soutěž je anonymní a práce hodnotí tři nezávislé odborné poroty. Nejzazší termín pro podání přihlášek byl 25. 6. 13. Vítěz Národní ceny za studentský design získá finanční odměnu 20 000 Kč a další ceny. Dále jsou udělována ocenění Excelentní studentský design 2013 a Dobrý studentský design 2013 a ocenění vysokých uměleckých škol, která jsou spojena s finančními odměnami 10 000–30 000 Kč. Hodnocení prací bude probíhat elektronickou cestou. Kritéria hodnocení pro všechny oblasti designu (mimo vizuální komunikace): 1) Původnost, originalita, inovace, 2) Technická a technologická vyspělost, 3) Soulad estetického, funkčního a ergonomického řešení, 4) Etické, ekologické a sociální aspekty, 5) Další aspekty, které budou formulovány porotami. Složení porot bude uveřejněno na www.designcabinet.cz, www.studentskydesign.cz. Další info na: +420 224 225 001; +420 775 314 420; +420 602 350 805.

Taiwan International Student Design Competition, TW

6. ročník mezinárodní studentské soutěže na Tchaj-wanu byl vyhlášen na téma „Sights and Sounds / Pohledy a zvuky“. Dosavadními 5 ročníky prošlo 14 000 prací z více než 60 zemí. Soutěží se v kategoriích „Product Design“, „Visual Design“ a „Digital Animation“ a nově také v oblasti „Brand Specified“. Účastnit se mohou studenti ve věku do 30 let (zájímavostí je, že studentkám-matkám je tato věková hranice prodloužena o 2 roky!). Vítěz získá Grand Prix a 400 000 NTD (cca 12 000 \$), v kategoriích jsou první ceny 100 000 NTD (3 000 \$) atd. Přihlašte se online **1. 6.–15. 8. 13**. Info: www.tisd.org/index.php; viz též informační šot na www.youtube.com/watch?v=Y02C7MKowTo

Neugier – Curiosité – Curiosity, Lucern CH

Mezinárodní studentskou soutěž na plakát na téma „Kuriozita“ organizuje festival „Weltformat“ v Lucernu, CH. Vybráno bude 20 plakátů. Ty budou vytištěny ve formátu F4 (895×1280 mm) a mj. vystaveny v rámci festivalu v prostorách divadla v Lucernu 12.–20. 10. 13. Jury ve složení **Niklaus Troxler**, Tania Prillová, Klaus Fromherz, Anja Wicki-ová a Bruno Niederberger odmění nejlepší plakát 1 500 švýcarskými franky. **Uzávěrka >>15. 8.**, viz info na www.weltformat.at/

Laboratoř designu

Již šestým rokem uvádí SBB rubriku „Laboratoř designu“, která vysokým i středním školám v ČR a SR nabízí možnost publikování prezentačních, rozborových a teoretických článků, případových studií apod. pedagogů, akademických pracovníků a studentů (zejména doktorského studia). Publikovány jsou příspěvky v rozsahu cca jedné tiskové strany čtvrtletníku SBB (max. 3 str. RKP – tj. celkem do 7 000 znaků i s mezerami, včetně názvu článku, klíčových slov a anglické anotace; v případě obrázků je třeba adekvátně zmenšit rozsah textu). Jednotný poplatek 900 Kč za otištění prosíme poukázat na účet SBB u KB Brno-město č. 79738621/0100 vždy do termínu uzávěrky příslušného čísla SBB. Články dodané redakci SBB musí mít atributy vědeckého článku: název v českém nebo slovenském jazyce a jeho překlad do angličtiny, 5 klíčových slov, anotaci v anglickém jazyce o rozsahu do 300 znaků; vlastní text v českém nebo slovenském jazyce; jména

i s tituly: autorů, u doktorandů též jméno školitele, jméno recenzenta; obrazové přílohy v tiskovém formátu (.tiff, .jpg, .pdf; 250 dpi, CMYK) s popisky a zdroji obrázků. Články musí být recenzované, jméno recenzenta bude uvedeno. Formální i obsahová úprava by se měla řídit již v „Laboratoři designu“ uveřejněnými články. Redakce SBB si vyhrazuje právo článek neotisknout v případě nedodržení daných podmínek.

Akademická redakční rada SBB

Akademickou redakční radu SBB tvoří kolegové – akademičtí pracovníci – profesori a docenti z vysokých škol v ČR a SR, působící zejména v oblasti průmyslového a graf. designu a v příbuzných oborech. Přinášíme aktuální seznam členů rady, která se za 5 let podstatněji nezměnila: doc. ak. soch. Alexius Appl, **doc. PaeDr. Jiří Eliška**, prof. ak. arch. Jan Fišer, **doc. ak. mal. Jozef Haščák, ArtD. †**, **doc. ak. mal. Pavel Choma**, doc. Ing. Jaroslav Jarema, CSc., doc. ak. soch. Ladislav Křenek, ArtD., doc. ak. soch. Peter Lehocký, ArtD., doc. ak. mal. Karel Mišek, PhD., doc. ak. mal. Josef Mištera, prof. ak. soch. Peter Paliatka, ArtD., doc. ak. soch. František Pelikán, ArtD., prof. ak. arch. Ing. arch. Ivan Petelen, PhD., **doc. Ing. arch. Jan Rajlich**, prof. Ing. Ivo Serba, CSc., prof. Ing. Štefan Schneider, PhD., **prof. ak. mal. Jan Solpera**, prof. ak. mal. Stanislav Stankoci, prof. ak. soch. Pavel Škarka, prof. ak. mal. Rostislav Vaněk, **prof. Ing. arch. Zdeněk Ziegler**, doc. ak. soch. Jan Zamazal a doc. ak. soch. Miroslav Zvonek, ArtD.

Článek Laboratoře designu

Československé průmyslové výtvarnictví 50. a 60. let / Czechoslovak Industrial Art in 1950s and 1960s

Klíčová slova: Průmyslové výtvarnictví, design, Stanislav Lachman, Elektro-Praga Hlinsko

Annotation: This article deals with a brief historical overview of the Czech industrial design in 1950s and 1960s. Especially it is focused on industrial design of the Elektro-Praga Hlinsko Company.

• Druhá polovina 50. let znamenala v Československu dobu velkého rozkvětu designové tvorby. Na trh přicházely nejen produkty uspokojující základní životní potřeby člověka, ale i produkty zvyšující kvalitu běžného života. Výraznou proměnou prošlo postavení žen, které se stále častěji věnovaly vlastní profesi, a proto vítaly množství nových domácích spotřebičů, které jim ulehčovaly péči o domácnost. Domácí spotřebiče nejen usnadňovaly život, ale ukazovaly i na společenský status vlastníka [1]. V první polovině 60. let došlo v našich zemích ke zlepšení postavení designu a průmyslového výtvarníka, který byl vyzván nejen ke spolupráci na řešení běžných úkolů (řešení barevnosti, tvarosloví), ale i ke komplexnímu vyvíjení nového výrobku. To se v některých případech stalo základem pro tvarové pojetí výrobků daného podniku na mnoho dalších let či odstartovalo úspěšnou dlouhodobou spolupráci designérů jako (často externích) spolupracovníků jednoho nebo i několika podniků. Na krátký čas se tak povedlo vytvořit konkurenční prostředí, byť nikoli na základě standardních tržních mechanismů.

Práce prvních československých výtvarníků byla převážně zaměřena na stroje a nástroje a příliš neovlivnila estetickou kulturu „všedního dne“. K tomu účelu bylo zřízeno Oddělení pro řešení tvarů vývojového podniku Kovotechna v Praze vedené Stanislavem Lachmanem. V letech 1951–1955 se výtvarníci v těsné spolupráci s techniky podíleli na vzniku prvních poválečných československých spotřebičů a to v ideální podobě spolupráce, tj. od počátečních skic až po vývoj prototypu. Výtvarníci často přinášeli i funkční a technologické inovace a kromě řešení ovládacích a dalších funkčních prvků se zasadili o zavedení plastických hmot pro výrobu krytů elektrospotřebičů (vysavačů, holicích strojů atd.) Oddělení zároveň zodpovídalo za výtvarné řešení obalů a návodů pro jednotlivé výrobky. Podstatou bylo vytvořit výrobek uživatelsky příjemný, esteticky přitažlivý a pro zákazníka snadno identifikovatelný [1].

Nejúčinnějším vývojovým popudem byla pro užité umění účast na mezinárodních výstavách, kterou se socialistické Československo snažilo ukázat kvalitu výrobků a vysokou životní úroveň obyvatel. Bohužel se ale intenzivní práce výtvarníků a inženýrů častokrát stala pouze pozlátkovou chloubou reprezentačních a domácích výstav a běžných lidí se tvorba vůbec nedotkla. Ač nechtěně, svědectví o těchto událostech zaznamenává časopis pro průmyslové výtvarnictví a lidovou tvorbu Tvar. Vyvrcholením tvorby užitého umění 50. let se stalo EXPO 58 v Bruselu, po němž dostal tento stylový proud jméno „brusel“ [2].

• ELEKTRO-PRAGA HLINSKO

Roku 1943 založil podnikatel Jan Prošvic Elektrotechnickou akciovou společností ESA, čímž položil základy výroby elektrických spotřebičů pro domácnost v Hlinsku. Do podniku byla převedena výroba vysavačů, které se během krátké doby staly jejím hlavním výrobním sortimentem. Na počátku 60. let byla registrována ochranná známka domácích elektrospotřebičů ETA.

V 50. letech způsobil národní podnik Elektro-Praga Hlinsko v domácnostech „revoluci“ dodáním kuchyňských spotřebičů, jakou jsou roboty, šlehače a další spotřebiče. Podnik se stal úspěšným jak u nás, tak i v zahraničí.

Po zrušení vývojového podniku Kovotechna v Praze přešel do podniku Elektro-Praga Hlinsko designér a tvůrce podoby většiny tehdejších elektrospotřebičů Stanislav Lachman (1921–2011). Vystudoval architekturu na VŠUP a průmyslovému výtvarnictví se věnoval od roku 1952 v již zmíněné Kovotechně. Za svůj život vytvořil přes 1200 návrhů, z nichž se většina vyráběla. Jeho přístup k tvorbě byl nekonvenční a zabýval se novými možnostmi konstrukčních řešení. V rozhovoru pro Lidové noviny (březen 2007) Lachman vzpomíná: „Já jsem pak tento způsob ‚navedení‘ velmi často používal ve styku s konstruktéry, kteří mysleli způsobem: ‚Jediný spoj dvou dílů je šroub a matka‘. A když zkonstruovali třeba holicí strojek, na jeho plášti bylo sedm šroubů. A já jsem řekl: prosím tě, vždyť je to jak lokomotiva! Vymysli spoj, aby nebyl vidět! Jakoukoli západku, jakýkoli pružný materiál! A jen jediný šroubek, který to zavře a bude zároveň plombou pro garanční dobu!“

Jedním z prvních poválečných vysavačů byl ETA 401 Standard, kterého se během let 1955–1965 prodalo přes 1,2 miliónů kusů. Tělo vysavače tvořil horizontální plechový válec uzavřený na koncích zaoblenými černohnědými termosetovými díly. Vysavač byl řešený včetně doplňků a ukládací tašky. Na počátku 60. let pod názvem Tiger 808 zaznamenal velký úspěch ve Finsku, kde společnost Elektro-Praga Hlinsko prakticky ovládala trh s vysavači [3]. Do západních zemí se obvykle vyvážel jeden typ vysavače pod názvy, které požadovaly dané obchodní domy. Výsledkem takového přístupu se stal vysavač s označením ETA 402 JUPITER z roku 1956. Jednalo se o vysavač doutníkového typu a byl vůbec prvním čs. vysavačem navrženým pro výrobu z plastu. Prachový sáček se ukládal v přední části pod rukojeť, kterou bylo možno odepnout a sáček vyjmout až u popelnice. Velký kolébkový vypínač umožňoval i zapínání a vypínání sešlápnutím. Zdánlivě dekorativní zadní „ploutvičky“ sloužily k bezpečnému postavení vysavače na zadní stranu, když bylo potřeba dosáhnout vysavačem do vyšších míst. Díky šikmému nasávacímu otvoru se mnohem lépe manipulovalo s hadicí při vysávání závěsů nebo polic. Lachman tehdy také přišel s nápadem pojmenovávat vysavače podle planet, což bylo pro spotřebitele lépe zapamatovatelné než samotná čísla.

Nejdéle vyráběným produktem byl spirálový dvouvařič, který se vyráběl po dobu 37 let a to z důvodu vývozu do Velké Británie, kde o něj byl stále zájem v původním designu (na čs. trhu se prodával jen 18 let). Elektro-Praga Hlinsko vyráběla elektrospotřebiče pro západní Evropu pod značkou svých odběratelů (např. obchodní řetězce Neckermann, vysavače a grily pro Philips). U nás se daly stejné výrobky koupit pod značkou ETA a byly ve stejné kvalitě [3].

Fakt, že se produkty vyvážely po dlouhou dobu do zahraničí, svědčí o vysoké úrovni průmyslového výtvarnictví v Československu ve sledovaném období (resp. o srovnatelné úrovni s designem produkovaným západními zeměmi). Některé z těchto produktů patří i k ikonám českého designu [4].

O autorech: Ing. Veronika Sedláčková (doktorand, Odbor průmyslového designu, ÚK FSI VUT v Brně), doc. akad. soch. Ladislav Křenek, Art. D. (školitel), recenzent: Ing. Dana Rubínová, PhD.

Citace: • [1] HAVRÁNEK, Vít. Bruselský sen: československá účast na světové výstavě Expo 58 v Bruselu a životní styl 1. poloviny 60. let.

Výstavy

II. Internationale Plakatausstellung 2013, DE

Jochen Fiedler oznámil, že se podařilo najít partnera pro první část zamýšleného projektu II. mezinárodní výstavy plakátů (viz SBB č. 53, str. 4). Výstava plakátů s tematikou „Völkerschlacht bei Leipzig 1813–2013“ bude zahájena v Lipsku 9. 9. 13 (Galerie des MDR, Mitteldeutscher Rundfunk). Plakáty (A4, 21×29,7 cm, JPG nebo PDF, 300 dpi, RGB) na téma zasílejte >>10. 8. 13 na damm-fiedler@t-online.de

Mandela95 Poster Project, Pretoria ZA

Symbolický počet 95 originálních plakátů byl vybrán z více než 700 zasláných návrhů ze 70 zemí k oslavě nositele Nobelovy ceny míru Nelsona Mandely. Akci MPP podpořila Icograda. Kolekce má být zveřejněna 18. 7. 13 v prostorách University of Pretoria, v den 95. narozenin Mandely. Akci MPP zorganizovala během dvou měsíců (od května) skupina jihoafrických designérů / AIGA Africa, viz www.facebook.com/groups/aigafrica/?fref=ts. Jedním z hlavních organizátorů je Jacques Lange, kreativní ředitel & partner Blueprint Design a editor Design>Magazine, prezident Icograda (2005–07), A: 57 van Wouw Str., Groenkloof, Tshwane, South Africa; PO Box 26703, Monument Park, 0105, South Africa; jacquesL@iafrica.com; jacques@designmagazine.co; T: +27 12 346 7788; F: +27 12 346 2559; www.blueprintdesign.co; www.designmagazine.co. Soubor 95 vystavených plakátů má být k vidění také digitálně na www.mandelaposterproject.org

The 18th CIPE, Fort Collins US

Od vzniku Colorado International Invitational Poster Exhibition (CIPE) v roce 1979 dospívá letos toto uznávané mezinár. bienále plakátů do 18. ročníku. Výstava CIPE bude otevřena 13. 9. >>31. 10. 13 v Hatton Gallery na Colorado State University. Info – A: CIPE, Department of Art, Colorado State University, Fort Collins, Co 80523, US; archiv CIPE: <http://lib.colostate.edu/posters/>; john.gravdahl@colo.state.edu

International Invitational Poster Festival na univerzitě Dumlupinar, Kütahya TR

Mezinár. festival plakátů v Turecku byl organizován Univerzitou Dumlupinar (Fakulta výtvar. umění, Odbor graf. designu). K účasti na výstavě byli jmenovitě vyzváni známí světoví tvůrci plakátů; z SBB J. Rajlich ml., z ČR také K. Míšek. Výstava byla otevřena 15. >>19. 4. 13. Info – A: Mine Küçük, Onur Aşkın (organizátoři), Dumlupinar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü, Tavsanlı Yolu 10 km, Kütahya-Türkiye 43000; invitationalposterfestival@gmail.com; T: +90 (274) 265 20 45 (4501); F: +90 (274) 265 20 44; www.dpu.edu.tr/

Na snímku z vernisáže 15. 4. 13 organizátoři Mine Küçüková a Onur Aşkın, foto archiv Dumlupinar Üniversitesi

Časopisy, web...

IDPURE – the swiss magazine of visual creation

Již několik let vychází ve Švýcarsku časopis zabývající se graf. designem a typografií (anglicky/francouzsky nebo anglicky/německy). Poslední číslo 32 IDPURE magazine má 96 stran. Z obsahu: Cabinet of curiosities Collection d'objets d'un goût particulier... / Projects Institut Studiów Zaawansowanych / Taipei Biennial 2012, Modern / Monsters / Death and Life of Fiction / Stockholm stad / Mayonnaise—Company / for Creative Direction / Bidoun Magazine / Polish State Institutions / Dossier Essay by Jane Cheng, Municipal Identities / Portfolio Hagihara Takuya, Kummer & Herrman, Kokoro & Moi / Typografische

Abteilung It is Time for Stanley and Interview with Ludovic Balland / Interview with Mister Goude / The Migratory Path of Design Students, by Steven Heller / Education Workshop at ECAL/École cantonale d'art de Lausanne: Job Wouters and Sonya Dyakova. Info www.idpure.ch/ang/home.asp; <https://www.facebook.com/idpure?ref=ts>; virtuální ukázka: <http://www.idpure.ch/flip/32/index.html?reload>

Telehor jako faksimile

Časopis „telehor“ vyšel jako jediné číslo v roce 1936 – bylo celé věnováno László Moholy-Nagyovi a dal je dohromady a upravil brněnský architekt František Kalivoda. Aniž je tento v anoncích zmíněn, je nyní prostřednictvím nakladatelství Lars Müller nabízen za 50 € reprint tohoto unikátního a dnes velmi ceněného sešitu (editoři Klemens Gruber a Oliver Botár, 21×29,7 cm, 138 str., 69 ilustrací, spirálová vazba = reprint; plus 80 str., 52 ilustr. = komentář, text Sigfried Giedion). Viz www.lars-mueller-publishers.com/en/telehor

Alan Fletcher nově na webu

Raffaela Fletcherová a Fletcher Studio spustily letos webovou stránku odkazu grafika Alana Fletchera s výběrem z archivu z jeho díla včetně 20letého období v Pentagramu: <http://alanfletcherarchive.com/>

Aktualita, došlo po uzávěrce...

IDA / International Design Alliance 15. 7. oznámila, že z důvodů „vyšší moci“ ruší neodvolatelně kongres IDA v listopadu 2013 v Istanbulu TR. Kongresové centrum, kde se měl konat kongres, doprovodné akce i Valná shromáždění delegátů Icogrady, Icsid a IFI, totiž leží poblíž náměstí Taxim na okraji parku, kvůli jehož zastavování už od jara probíhají v Istanbulu protivládni demonstrace... Je to čára přes rozpočet zejména Icogrady, která zde chtěla oslavit jak výstavou, tak Valným shromážděním, své 50. výročí. Kongres byl odvolán bez náhrady, náhradní místa konání řádných Valných shromáždění dosud nebyla určena, ale dá se předpokládat, že bez tradičního kongresu nelze počítat s reprezentativním zastoupením členských organizací...

Christo: K článku na str. 11: Krátce nato, co Christo zabalil pařížský Pont Neuf, jsem mu poslal tenhle plakát (1985), foto archiv autora / A představte si, že až do konce výstavy tu plochu nikdo nepospřejuje!, foto: thisiscolossal.com / Christo při vernisáži 15. 3. 13, poprvé bez Jeanne-Claude, foto Bela Friedländer

BIG AIR PACKAGE – CHRISTO V OBERHAUSENU

Rok co rok mě bombarduje stále ještě úžasnými pozvánkami na všechny své akce a vernisáže, a já se buď ne a ne urvat z místa, nebo mi chybí finance na přelet světa kvůli několika hodinám v jeho společnosti. Řeč je o Christovi a jeho balících.

Kdysi dávno, ještě za hluboké totality, kdy nikoho ani ve snu nenapadlo, že bychom někdy mohli mít s Amerikou jakýkoli, natož bezvízový styk, jsem odebíral – pro tehdejší cenzuru zřejmě díky 80% reklamě nekonfliktní periodikum – ArtNews, což byla skrumáž 20% rozhovorů s umělci a nabídek výtvarných potřeb a 80% prezentací světových galerií a jejich stěžejních umělců, což na první pohled skutečně mohlo vypadat jako reklamní katalog. On to vlastně ve skutečnosti i reklamní katalog byl, ale na dobré umění a na hvězdy, které nám zářily nad hlavami ve vzdálenostech nedosažitelnějších než souhvězdí běžně viditelná za letních nocí, tehdy ještě i nad Prahou či Brnem.

Mezi mnoha jinými kontakty jsem tam tehdy objevil i adresu na Christa a hned v roce 1983 jsem mu poslal novoročenku v duchu jeho tehdejších baleb (promiňte, ale právě jsem vymyslel novotvar, viz budoucí slovníkové heslo: balba – angl. wrapping, uměl. dílo vzniklé zabalením, hl. předst. amer. um. Christo, *1932, mj. stud. v 1956 i v Praze), a tím jsem odstartoval pravidelnou korespondenci, spočívající v opakujících se fázích moje novoročenka – jeho pozvánka (nebo fotky z akce) – moje novoročenka – jeho pozvánka... pořád dokola, osmnáct let. Některé zásilky od něj byly napěchované skvělými fotkami jeho dvorního fotografa Wolfganga Volze, jiné smutkem nad smrtí Jeanne-Claude, jeho ženy a spoluautorky většiny jeho projektů (narodili se shodně, v úterý 13. června 1935; když jsem byl před čtyřmi lety v New Yorku a chystal se za ním, byl to ani ne měsíc po její smrti a ze setkání sešlo).

Letos v zimě jsem dostal pozvánku na otevření jeho zatím posledního realizovaného projektu („Mastaba“ pro Arabské emiráty a „Over the River“ pro řeku Arkansas jsou stále ve fázi přípravy), na „Big Air Package“ v německém Oberhausenu v půli března. Málem jsem tam konečně odjel, ale i tentokrát mi do toho „něco vlezlo“ (znáte to sami) a nechal jsem se na vernisáži zastoupit kamarádkou kamaráda, Belou Fried-

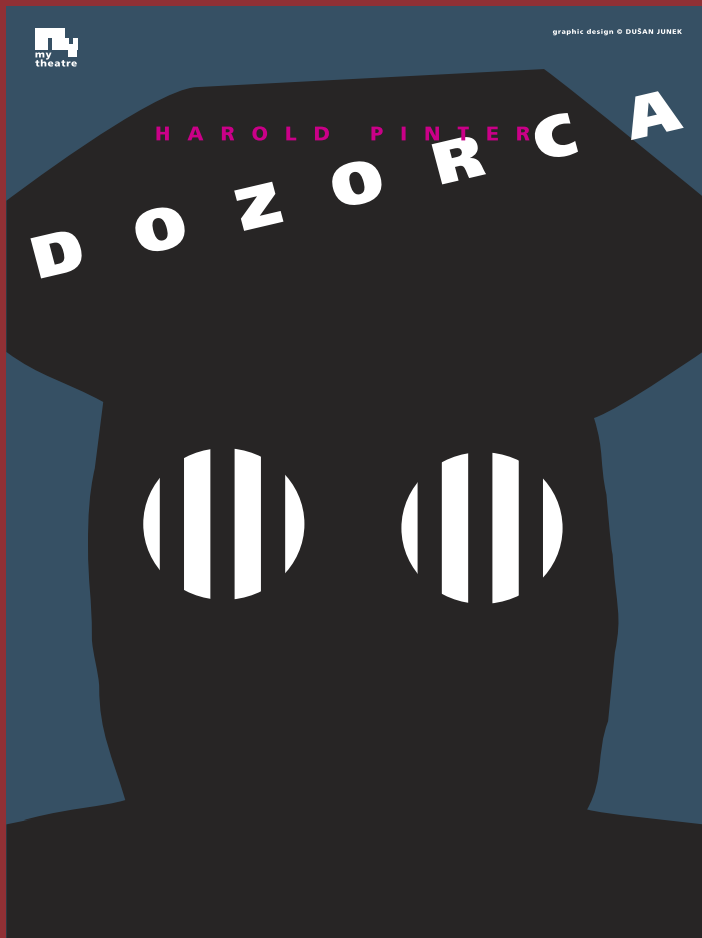
länder z Düsseldorfu, která to měla mnohem blíž. Díky ní se mi dostal do rukou i skvělý kompletní katalog všech, nejen tohoto projektu.

Christova realizace v Oberhausenu je výjimečná z jednoho důvodu: poprvé obalil něco zevnitř. Oberhausenský plynojem již kdysi rozdělil zdí ze 13 000 barelů od oleje (1989–1999), tentokrát týž prostor (vysoký 90 metrů a o objemu 177 000 m³) vyplnil jakýmsi kokonem o ploše 20 000 m², důmyslně uchyceným 4,5 km lan k vnitřnímu plášti plynojemu. Divák se stává součástí ztvárněného prostoru a ocitá se na dně téměř nekonečné propasti.

Tento pocit si lze prožít do 30. 12. 13. A s vědomím tohoto data mne napadá otázka, kam se po ukončení všech Christových projektů čtveřecí kilometry tkanin a stovky kilometrů lan podějí. A že je vlastně škoda, že ani onen katalog jeho projektů na tuto otázku nedává odpověď. Fotoreportáže z likvidací jeho realizací jsou – jistě existují – stejně vzrušující a náročné jako instalace. Další důvod, proč Christovi zase napsat.

Pavel Beneš, květen 2013

Dušan Junek: Z jubilatovy novější tvorby: Na str. 01 plakát k chystané výstavě a návrh plakátu „Amadeus“ ze série „My Theatre“ / Na str. 12 z téže série „Dozorca“ a tři výstavní plakáty – „?Plagát:Poster!“ v Trnavě 2012, „Posterium“ ve Varšavě 2012 a „Bratislava Junek Brno“ z r. 2008

D_J_70 : jubilant a čestný občan

(pokračování ze str. 01)

„...sviežo narába s typografickými a výtvarno-grafickými výrazovými prostriedkami v pre neho tak typickej vizuálnej reči. Jeho diela jasne dokumentujú, že svoju profesiu s neuveriteľnou ľahkosťou brilantne ovláda a že ho tvorivá činnosť pri tom doslovne zabáva.“ Tím „zabávajúcim“ se autorem je rodák z Piešťan, grafik, designér, publicista, pedagóg, autor četných projektů a výstav, čestný člen SBB (členem je od založení) a čerstvý sedmdesátník – **Dušan Junek**. „Je vůdčí osobností moderního grafického designu na Slovensku ve smyslu kreativním, intelektuálním i organizačním. **Dušan Junek** je vzácný případ: přírodní naturel umělce žije v obdivuhodné symbióze s exaktním intelektem konstruktéra. Výsledkem je grafický design vynikajících parametrů, zcela moderní“ – napsal o něm v 90. letech minulého stol. **Jan Rajlich st.** Aktivita **D. Junka** jsou členitá a sáhodlouhá, rovněž jeho pracovní i organizační sepětí s Brnem je mnohaleté: 1990–1999 byl místopředsedou OV Bienále Brno, byl členem porot Bienále, přednášel na bienálních symposiích, od r. 1991 je členem ŘV Sdružení Bienále Brno, sám individuálně v Brně vystavoval (1996, 2008, 2010), organizoval výstavy brněnských i dalších autorů na Slovensku (**J. a J. Rajlichovi**, **F. Bovec**, **J. Šúra**, **R. Postl**, **K. Míšek** atd.), byl autorem a kurátorem výstavních projektů mladých designérů v Brně, Praze, Plzni, byl autorem kulturních projektů česko-slovenského a zahraničního grafického designu a plakátu (Bratislava, Trnava, Žilina, Dolný Kubín, Brno, Praha, Plzeň, Krakov, Silkeborg, Varšava...). Publikoval desítky odborných statí, článků a autorských profilů v domácích i zahraničních periodikách – Slovensko, ČR, Polsko, Japonsko, J. Korea, Švýcarsko, Dánsko, a také nový slovenský „časopis v časopise“ o vizuální komunikaci Typo:Grafik:Um je organizačně a odborně jeho dílem. Kromě proslulé a mezinárodně oceňované plakátové tvorby (je autorem přes 300 plakátů) je na Slovensku protagonistou rozsáhlých projektů jednotného vizuálního stylu pro významné domácí i zahraniční instituce (Tatra Banka, Pojišťovna Union, Multikino Praha, Bankovní centrum Slovenska, Pojišťovna Dôvera, Slovak Gold Foundation, Slovenské národní divadlo, Divadlo Studio L+S Lasici a Satinského, Danakta Kopenhagen, Polský institut v Bratislavě atd.). Jenom za loga, firemní značky a projekty JVS získal **D. Junek** v soutěžích 22 prvních cen. Kromě toho byla jeho tvorba oceněna více než 30 cenami a vyznamenáními zejména na mezinárodní úrovni, kupř.: Moskva 1981 – International Poster Exhibition, Brno 1990 – XIV. mezinárodní bienále Brno, Trnava 1991 – 1st International Poster Triennial, Kyoto 1998 – International Environmental Poster Exhibition, Saint Just 1999 – 18. Salon International du Dessin, Los Angeles 2001 – Danihel's Award, České Budějovice 2002 – 6. Intersalon AJV, Brusel/Brno 2002 – ICOGRADA Achievement Award, Bratislava 2004 – Cena desetiletí Slovak Gold, Cambridge 2005 – Top 100 communicators, Trnava 2012 – 8. International Poster Triennial. Město Piešťany při příležitosti oslav 900 let první písemné zmínky udělilo svému rodákovi nejvyšší vyznamenání – od letošního léta je **Dušan Junek** čestným občanem města Piešťany. Polský institut v Bratislavě, kde **D. Junek** už druhým rokem má autorské večery POLSLOVO (podrobně v SBB č. 51/52 – 2012), připravuje v září jubilatovou výstavu, která slibuje překvapení. Zatím se nám podařilo zjistit jenom to, že prezentovány nebudou ani autorovy plakáty, ani grafické značky a symboly, ani další artefakty z jeho designérské tvorby. Co tedy vystaví, se dozvíme až přímo na výstavě s názvem „*SedemDESSiate leto*“...

T D S